

نقشه‌های در استخاله فرهنگی

زبان: فارسی

پژوهشگاه مدرسه علمیه ایلام، اناسی حضرت زهرا (ع)

سمیه سفرکرده

سرشناسه: سفرکرده، سمیه / ۱۳۶۷.

عنوان و نام پدیدآور: نقش شایعه در استحاله فرهنگی / سمیه سفرکرده.

مشخصات نشر: مشهد: نسیم رضوان، ۱۳۹۴. مشخصات ظاهری: ۱۰۶ ص.؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ م.

شابک: ۶۰۰۰ ریال، ۹-۸-۹۴۵۹۸-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰-۹۴۵۹۸-۸-۹. وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه. موضوع: شایعه.

رده بندی کنگره: ۷۱۳۹۴ ن ۷ ص ۱/۲۴۱ HMI. رده بندی دیویی: ۳۰۲/۲۴

شماره کتابشناسی ملی: ۴۰۰۷۳۳۱

نقش شایعه در استحاله فرهنگی

مؤلف: سمیه سفرکرده

ترجمه: استر و طرح جلد: مهندس امید اسدزاده

نویسنده: چاپ: اول، پاییز ۱۳۹۴

قطع و تعداد صفحات: رقعی، ۱۰۶ صفحه

شابک: ۶۰۰۰ ریال

ناشر: نسیم رضوان

چاپ و صحاف: نور

شابک کتاب: ۹-۸-۹۴۵۹۸-۶۰۰-۹۷۸-۶۰۰-۹۴۵۹۸-۸-۹

نشانی ناشر:

مشهد - انتشارات نسیم رضوان، کدپستی ۹۹۱۳۰۶۲

تلفن: ۰۹۱۵۵۱۰۰۹۲۶

سایت انتشارات: www.Nasime-Rezvan.ir

مرکز پخش: مشهد - خیابان آزادی، جنب کوچه روشن، مجتمع تجاری یاس، طبقه

منهای یک، کتاب نور - تلفن: ۰۳-۳۲۲۳۱۶۰۳-۵۱

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

پیشگفتار ۱۳

بخش اول

معناشناسی شایعه، استحاله، فرهنگی و مصادیق شایعه پراکنان

(۴۴ - ۱۹)

فصل اول: معناشناسی شایعه و استحاله فرهنگی ۲۱

مفهوم شایعه ۲۱

مفهوم استحاله ۲۳

مفهوم فرهنگ ۲۳

تاریخچه شایعه ۲۶

فصل دوم: مصادیق شایعه پراکنان ۳۱

جاسوسان ۳۱

ساده لوحان ۳۴

۳۷ ..... زنان دربار مصر

۴۱ ..... منافقان

بخش دوم

کیفر شایعه پراکنان و آثار شایعه در استحاله فرهنگی

(۴۵ - ۷۶)

۴۷ ..... فصل این: کیفر شایعه پراکنان

۴۸ ..... عذاب دنیا

۵۲ ..... عذاب آخرت

۵۵ ..... فصل دوم: آثار شایعه در استحاله فرهنگی

۵۵ ..... ارتداد

۶۲ ..... شکست در جهاد

۶۸ ..... اضطراب

۷۲ ..... ترور شخصیت

بخش سوم

موانع شایعه در استحاله فرهنگی و راههای مقابله

(۷۷ - ۱۰۰)

۷۹ ..... فصل اول: موانع شایعه در استحاله فرهنگی

۸۱ ..... دین باوری و ایمان

۸۳ ..... فضل خدا

۸۷	..... فصل دوم: راه‌های مقابله با شایعه در استحاله‌ی فرهنگی
۸۸	..... صبر و استقامت
۹۲	..... توکل
۹۶	..... اظهار تعجب
۹۸	..... تکذیب
۱۰۱	..... کتابنامه

www.ketab.ir

پیش‌حفتار

با نگاهی اجمالی به آیات قرآن و کتب تاریخی در می‌یابیم با ظهور اسلام و به ویژه بعد از تشکله حکومت اسلامی در مدینه یکی از مهم‌ترین ابزارهای دشمنان برای نابودی اسلام تبلیغ و تخریب شخصیت و مقام پیامبر ﷺ شایعه‌پراکنی و انتشار اخبار بی‌اساس و و تشویش‌آزر بوده است. شایعه یکی از ضعف‌ها و انحراف‌های زبانی است که خداوند در بیان قرآن بارها مسلمانان را از این عمل زشت منع کرده و نسبت به عواقب و آسیب‌های آن جامعه اسلامی را آگاه کرده است.

با وجود تأکیدات و هشدارهای فراوان قرآن نسبت به وقوع این عمل زشت و مجازات سختی که قرآن برای مرتکبین این عمل زشت در نظر گرفته است متأسفانه همچنان شاهد مسخ اندیشه‌ها و بی‌هویتی و سرانجام استبداد فرهنگی جوامع توسط این ابزار هستیم.

امروزه با کمال تأسف جوامع اسلامی به علت دوری از معنویت و اخلاق و تقلید کورکورانه از جوامع غربی دچار بی‌هویتی، بحران و چالش شده است.

تحولات زندگی بشر در مسیر پیشرفت و فناوری تبادل اطلاعات از یک سو و ظهور و بروز دیدگاه‌ها و نظریات جدید از طرف دیگر باعث شده است که گروهی از انسان‌های شیطان صفت با استفاده از ابزارهای تبلیغاتی و شایعه‌پراکنی، بر فرهنگ و ارزش‌های دینی جوامع بشری تسلط پیدا کنند و مسلمانان را نسبت به دین و حیانی و فرهنگ اصیل ملی، دچار تردید ساخته و مغز و فکر آن‌ها را در اختیار و استعمار فرهنگی خود قرار دهند.

استیکار جهانی بعد از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی و به ویژه بعد از ناکامی در جریان هشت سال دفاع مقدس به این نتیجه رسید که شیوه‌ی جنگ نظامی و عملیات سلفه‌انه دیگر پاسخگو در جهت رسیدن به اهداف آن‌ها نیست بنابراین راهبرد عملیات سیاسی و اجتماعی را انتخاب نمودند.

اینک با توجه به عصری که ما را آن زندگی می‌کنیم، عصر متحجر جلوه دادن مبانی اسلام ناب، شکست قداست‌ها، حرمت‌ها و هجمه به اعتقادات مذهبی و همچنین عصر اشاعه و ترویج تفکرات باطل و ریح غریبی، لازم است به عقاید و اصول دینی و اخلاق اسلامی خود پایدار و متعهد باشیم. با افزایش دانش و بینش افراد جامعه، هویت ملی و فرهنگ زیبای دینی را به آن‌ها هدیه کنیم تا دشمنان اسلام نتوانند ما را بازیچه دست خود و در نهایت با تحمیل تاید خریدار و ارزش نشان دادن ضد ارزش‌ها بر ما جامعه را دچار استحاله فرهنگی کنند.

هدف از نگارش این کتاب جلوگیری از مسخ اندیشه و کاهش تأثیرات تبلیغی ضد اسلامی است. تا با آگاهی بیشتر بتوانیم محصولات و تبلیغات غربی را تجزیه و تحلیل سازیم.

با توجه به این که در قرآن به موضوع شایعه پرداخته شده لذا تفاسیر در مورد موضوع شایعه، مطالب ارزشمند بسیار گفته‌اند و همچنین تحقیقات و تألیفاتی پیرامون موضوع مذکور انجام شده است. البته هر کدام از این آثار به یک بعد از موضوع پرداخته‌اند. و در مورد شایعه یا استحاله فرهنگی به صورت جداگانه مطالبی را بیان کرده‌اند. و همچنین این آثار از آیات و تفاسیر قرآنی بهره نبرده و موضوع را از جهت دینی و روایات معصومین بررسی نکرده‌اند.

این کتاب حاضر به مسأله شایعه به عنوان ابزاری که موجب استحاله فرهنگی می‌شود، با استناد به آیات و روایات به طور کامل و جامع پرداخته است. و علاوه بر بیان مصادیق شایعه برای انسان و کيفر آنان به آثار شایعه، موانع و راه‌های مقابله با این پدیده شوم نیز، پرداخته شده است تا راه‌گشایی برای امت اسلامی باشد و هرگز بدون تحقیق و بررسی اخبار و بیاناتی را نپذیرند. و مهم‌تر اینکه، آن را اشاعه ندهند و با آگاهی و بصیرت مانع از استحاله فرهنگی جامعه اسلامی خویش شوند.

لازم به ذکر است این رساله شامل سه بخش و هر بخش دارای فصل‌هایی می‌باشد. بخش اول این نوشتار به بررسی مفهوم شایعه، استناله فرهنگی، تاریخچه و در نهایت به مصادیق شایعه پراکنان اختصاص یافته است. در بخش دوم به کيفر شایعه پراکنان و آثار شایعه در استحاله فرهنگی پرداخته شده است و بخش پایانی این پژوهش موانع شایعه و راه‌های مقابله با شایعه را در استحاله فرهنگی تبیین کرده است. با توجه به آیات قرآنی شایعه در اصطلاح خبری است که پخش شود، ولی غیر موثق بوده و صحت و سقم آن مشخص نیست.

استحاله در لغت به معنای از حالی به حالی گردیدن یا آن چیز دگرگون شد، می‌آید، و مفهوم اصطلاحی آن حرکتی است آرام و حساب شده که در نهایت

منجر به تغییر دیدگاه ارزشی و فرهنگ مردم خواهد شد.

فرهنگ (فرهنج): علم و دانش، ادب، معرفت، تعلیم و تربیت، آثار علمی و ادبی یک قوم یا ملت را گویند. فرهنگ در لغت عرب با کلمه «الثقافه» بیان می‌شود. و به معنای تیزهوشی، و مهارت بوده است و سپس به معنای استعداد و فراگیری علوم و صنایع و ادبیات به کار رفته است.

مفهوم فرهنگ را در اصطلاح اینگونه بیان می‌کنند: فرهنگ مجموعه هماهنگی از دانش‌ها، ارزش‌ها و هنارهای انسانی است که به صورت نماد های گوناگون در عرصه‌ها، سخت‌افزاری انسان و امور مربوط به تمدن ظهور می‌یابد و به نسل‌های بعد مقل می‌شود. لذا تغییر و دگرگونی فرهنگ از مهم‌ترین راهبردهای استکبار جهانی برای مقابله با دین محوری و حاکمیت ارزش‌های دینی و مقابله با نظام سیاسی مبنی بر دین و در نهایت ایجاد بستر مناسب برای تغییرپذیری مردم و مسئولین و انتشار پافشاری بر اصول و ارزش‌های انقلاب و اندیشه‌های امام عظیم‌الشان راحل است.

دشمنان با انتشار اخبار کاذب و ساختگی، مسلمانان را نسبت به دین و حیاتی و رهبران الهی بدبین و بی اعتماد می‌سازند و همچنین با استفاده گناه و فحشا در جامعه، موجب از بین رفتن قبح گناه و ارزش جلوه دادن ضد ارزش‌ها می‌شوند. این اقدامات شوم، انحراف‌ها و آسیب‌های عمیق را بر باورها، ارزش‌ها، اصول و عقاید مسلمانان وارد کرده و موجب بی‌هویتی و تحیر و سرگردانی ملت و در نهایت تغییر و دگرگونی در فرهنگ اصیل اسلامی آنها می‌شود.

لذا در این کتاب سعی شده جهت پرداختن به ابعاد مختلف شایعه، تنها به مصداق قولی آن اکتفا نکند و مصادیق عملی و رفتاری آن را نیز مورد توجه قرار

دهد؛ زیرا برخلاف آنچه به ذهن متبادر می‌شود شایعه تنها انتشار اخبار و اطلاعات نیست. بلکه اشاعه‌ی گناه و فحشا در جامعه نیز به گونه گسترش دادن و شایع کردن امری ناپسند است.

مطلب دیگر اینکه شایعه همیشه دروغ نیست، بلکه ممکن است صحت داشته باشد اما به جهت امنیتی نباید بازگو شود ولی دشمنان و جاسوسان برای ضربه به نظام اسلامی این اخبار را با بزرگ‌نمایی و تحریف اصل آن در بین امت اسلام انتشار می‌دهند.

با توجه به اهمیت موضوع در جامعه امروزی و آسیب‌های زیادی که شایعه از ابتدای ظهور اسلام تا به امروز همواره جامعه اسلامی را تهدید کرده سعی شده است تا حد امکان بحث به سوره تطبیق انجام شود و علاوه بر بررسی موضوع در زمان بعثت پیامبر صلی الله علیه و آله به عصر حاضر نیز توجه شود. البته در بعضی موارد این کار صورت نگرفته است.

در آخر لازم به توضیح است که در فصل دوم برای بیان راه‌های مقابله با شایعه در استحاله فرهنگی بعضاً راه‌های عمومی بیان شد که در هر امر دیگری کاربرد دارد و به صورت مختصر راه‌های اختصاصی نیز مطرح شده است.

حفظ فرهنگ و هویت افراد جامعه از جمله مسائل مهم و حیاتی هر ملتی محسوب می‌شود امروزه پایه و اقتدار و اعتبار کشورها به سرمایه‌های فرهنگی، معنوی و دینی وابسته است. و نه به میزان منابع زیرزمینی و اموری نظیر آن گرچه همه‌ی این‌ها مهم است، ولی آنچه مهم‌تر است نیروی انسانی مؤمن، متعهد، آگاه، قدرتمند و مسئول است، که با اتکا نیرو و سرمایه ملی بتواند منابع مادی و معنوی

موجود در کشور را حفظ و به صورت بهینه استفاده کند اما وقتی مغز و فکر انسان‌ها در اختیار سلطه‌گران قرار گیرد از میزان ایمان، اعتقاد، مسئولیت و کارآیی آن‌ها کاسته می‌شود. به همین میزان کشور به سمت رکود و عقب‌ماندگی سرازیر می‌شود. و روز به روز برای تأمین نیازمندی‌ها و امکانات خود به بیگانگان وابسته‌تر خواهد شد.

لذا شایعه یکی از موضوعات مطرح در ایجاد اختلال در فرهنگ جامعه است که سبب از بین بردن روحیه دینی افراد جامعه می‌شود. شایعه‌پراکنان با نشر اخبار دروغ، مرجع خبر، روحی و روانی افراد جامعه شده و اضطراب و پریشانی را در آن‌ها ایجاد می‌کنند. و در این صورت باعث سلب قدرت و مقاومت و تصمیم‌گیری در جامعه خواهند بود. بنابراین برای جلوگیری از استحاله فرهنگی باید سطح بینش عمومی جامعه را ارتقا داده و روحیه اعتماد و وحدت اجتماعی را افزایش دهیم تا از آسیب این خراب‌برگ اجتماعی یعنی شایعه و پیامد آن در استحاله فرهنگی، جامعه را حفظ کنیم.